

TELEGRAFUL ROMANU

N° 11. ANUL XIV.

Telegraful este de done ori pe septembra : joia si Dumineca. — Prenumeratuna se face in Sabiu la espeditura foie pe afara la c. r. poste, cu bani gasa prin scisorii francati, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tro provinente din Hunedoara sau Bihor 8. fl. era pe jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru primele si tieri straine pe anu 12 pe $\frac{1}{2}$ anu. 6 fl. v. a.

Inseratul se plateste pentru intreba ora cu 7. cr. sirul cu literi mici, pentru doua ora cu 5 $\frac{1}{2}$. cr. si pentru a treia repetare cu 3 $\frac{1}{2}$. cr. v. a.

Sabiu, in 6/18 Februarie. 1866.

Excelentul Seu Prea Sfantului Archiepiscop Andrei Baronu de Siagun'a, au plecatu Joia trecuta la Pest'a.

Evenimente politice.

Sabiu 5 Fauru.

Dupa audite impartasim ca la Vizogn'a s-au alesu dlu Procuror Ioann Moldovanu. Vomu reveni asupr'a alegerei acesteia. Unele diurnale viene adusera scirea ca Majest. Seva va parasi in 13 Fauru c. n. Pest'a. Gen. Cor. deminte scirea acesta, iara Zkst afirma, ca Maiestatea Seva va remane in Pest'a pana la finea lui Fauru. Acesta, se dice mai departe acolo, aru fi doved'a cea mai buna, ca in cercurile mai inalte suntu prospectele cele mai bune de posibilitatea, ca cu diet'a de fatia a Ungariei se va realisa complanarea. Langa acestea vine a se mai adauge sosirea Inalt. Sele Archiducelui Ludovicu Victoru la Bud'a-Pest'a, in tempulu din urma.

Dupa Ll. pestanu, carele asigura ca impartasirea sea e din isvoru siguru si autenticu, continuitatea de dreptu a legilor din 48 este recunoscuta si din partea regimului. Chiaru si partea cea mai esentiala a pretensiunilor inca se numera dupa acela intre lucrurile realizabile. Dupa primirea adresei din partea regelui, va fi dieta provocata a continuu desbaterile asupr'a deslegarei cestiunilor constitutiunali si a pregati respectivele proiecte de legi. De ore ce inca numai regele incoronat pote santiun'a legi, asi Majestatea Seva va denumi pentru actulu incoronarei unu ministeriu ad hoc, pote ca numai unu ministru presiedinte si de interne pentru contrademnarea articulilor de lege. Dupa santiunarea legilor privitor la regularea referintelor de statu, va aterna soraea ministeriului dela inovirile intre corona si dieta.

Indata dupa publicarea projectului de adresa aparu in Wien. Abdp. unu articulu carele culminu intr'aceea, ca ministeriul responsabilu ungurescu era socotitu intre acele lucruri, caru nu se potu nici decum ajunge. „Lamuririle“ ce le face acceasi foya articulului seu mentiunatu, dau inca o explicatiune, care radica cu totulu imposibilitatea de mai susu. Si de aci vinu apoi unele foi la conclusiunea, ca chiaru si in sinulu ministeriului domnescu pareri diverginti; altele prevesta chiaru si o criza ministeriala in urma carei ministrul de statu contele Belcredi si celu de finantie cont. Larisch era pe aci ca sa si demissioneze.

In dieta Croati'e i decurgu lucrurile ca nicairi in alto parlamentu. Dupa ce s'a desbatutu cu mare necasu si s'a primitu adresa, candu au venit la votarea din urma au votatu pentru ea numai 78 deputati, intre cari se aflau toti representantii dualisti, 22 deputati din fractiunea nationala liberala au votatu contra, 92 deputati, intre carii toti granitierii si partid'a Mazuranici s'a obtinutu dela votu. Asi dieta croata si-a resturnat singura adresa, si tote lucrurile ei de pana acum au fostu numai indesertu.

In dieta Galiti'e i au venit pe tapetu cestiunea, deca oficialilor li e iertatu a se folosi de portulu nationalu. La acesta respunde comisariulu regimului, ca in privint'a acesta nu esista lege, ca ampoliatii se nu se imbrace in vestimente nationalu candu nu suntu in oficiu; se cuvinte inca, ca oficialii sa arate imparitalitatea loru fatia cu partidele politice si prin purtarea loru exteriora, prin urmare si prin vestimente. Unu deputatu face propunerea, ca limb'a polona se sia limb'a dietei, ceea ce dimpreuna cu alte propunerii sa transpone comisiuniei dietale respective.

Din Praga aflamu ca comisiunea pentru indreptatirea egala a limbilor in oficiu au decisu a intrebata ministeriul de statu, ca ore nu s'arun putut continua desbaterile in privint'a acesta pe basa legilor transilvane de egal'a indreptatire.

In dieta Bucovinei s'a fostu facutu intercalatiune din partea deputatului Iliutu cu ocasiunea desbaterilor asupr'a imprumutului pentru ajutorirea celor ce patimescu de fome, pe carea pentru interesulu ei vomu impartasi-o cu alta ocasiune mai largu. — Totu acolo cetim, ca s'a decisu, ca parintii de deosebite confessiuni crestine sa aiba voia a-si crese pruncii in care confessiune voru vrea ei. Mai departe se exprima unele dorintie in privint'a egalei indreptatiri a confessiunilor.

In dieta din Laibach s'a cetim in 10 Fauru o intercalatiune in privint'a egalei indreptatiri nationala in oficiu si la judecatorii, pe carea deputatii sloveni Svetec si Costa o au retrasu, vedindu ca marshalul ticeri staruiesce pro langa intrebarea, deca acea intercalatiune e de a se admite seu ba. O alta propunere a dep. Bleiweis pentru punerea in lucrare a legei despre egal'a indreptatire a limbii slovenice cu eea nemtiesca in scolele mijlocii, avu nonorocirea, ca dupa o desbatere infocata de siese ore, sa fie trecuta cu vederea si majoritatea dietei trecu simplu la ordinea dielei.

Pentru dieta din Austria de josu s'a prelungit sessiunea pana la 21 Fauru.—

In Prussia domnesce o incordare intre ministeri si camera deputatilor de mai multi ani, fara de a fi asta din urma in stare de a returna pe Bismarck si sistemulu lui. Indrasnirea ministeriului, firescu lucru, a totu crescutu si astazi da in judecata pre acei ce vorbescu in camera in contr'a placului lui. Unu asemenea casu s'a intemplatu nu de multu. Camer'a insa inca nu arata mai putin curagi spre a respinge actele illegale ale regimului si din gur'a unui Twisten, Hoverbeck si Gneist au cadiutu cuvinte in ciasa deputatilor, cari la alte popore aru fi aprinsu dejavu revolutiunea in flacari mari.

Din Britania mare (Anglia) istorisescu diuarele de nou de simptome revolutiunarie. Se dice adeca, ca in Dublin aru fi descoperit politia o fabrica de arme de totu soiulu. Spesele fabricii se suiea pe septamana preste 600 l. Se crede, ca s'a impartituna. Dece se adeverescu acestea, apoi Britania inca si are necasulu cu Irlandesii, intogm'a ca Russi'a cu Polonii.

Dupa scirile mai nove Francei a numai dupa cinci patrate de anu si va retrage trupele din Messicu. Relatiunile acestei cu uniunea nordamericană suntu cu multu mai linisitice decum se alarmase de o parte a duaristiciei vienese.

Cu orei care mirare aducu mai multe diuare scirea, ca Rusia a concentrata trupe la marginea Poloniei, se vorbesce ca regimulu rusesc vrea sa asi diepe la marginea galitiana de catra Polonia si Volhini'a o armata de 40—50,000. Spre care sfarsitu gramadirea acesta de trupe, acum candu insurctiunea in Polonia e cu totulu inabusita si candu nu este nici o temere de vre-o resculare, nu se poate sci. Unii cauta caus'a in principalele Romaniei, predinandu pentru primavera viitoare schimbari mari in acele. De alta parte se spune, ca si Austria are de cugetu de a mai imobiliz garnison'a Cracovici.

Din Romania aflamu, totu din diuare neromanie, ca s'a compusu ministeriul sub presedintia lui Cretulescu, carele e ministeru de interne; Otelelesienu, ministru de finantie; Solomonu min. de resboiu; Papadopolu, min. de esterne; Cariagdi de justitia.

Păreri asupr'a projectului de adresa.

Pe candu diuarele cele mai multe mai multe seu mai putin se multiamescu si sperza ca s'a aflatu calea de impacare, „Pesti Hirnök“ nu e multiamitu cu projectulu de adresa. Nu se apuca inca sub impressiunea cea dintau de critic'a si detaiarea projectului, de care marturisesce bucurosu ca este serisu cu condeiu plinu de spiritu; inca observarile sele critice nu suntu putine.

Pentru densulu (P. Hir.) projectulu e prea lungu si i se pare ca s'arun potrivit mai bine cu o disertatiune politica, decat cu unu respunsu la cuventulu de tronu. Stergandu-se argumentatiunile cele doctrinarie si de prisosu precum si repetitionile, projectulu s'arun putut reduce la a patra parte a cuprinsului seu.

Ce se atinge de deductiuni projectulu pare in multe parti ale sele o replica, la carea cuventulu de tronu nu au datu nici o ansa si se vede ca de multe ori se intrebuinteza tota puterea argumentatiunei pentru argumentarea unoru constructiuni, cari si fara de aceea nu au fostu trase la nici o indoiala. Preste totu se observa in projectu politic'a cea falsa si tormurirea dela 1861 si

inca in o măsură cu atât mai mare, cu cătu astăzi nu mai sunt motive pentru negație și neîncredere.

Partea cea mai slabă a proiectului e ceea ce se referă la Croatiă și carea aru fi în stare de a paralișa interventiunea coronei pentru garantarea integrității coronei. Cararea cea greșită a proiectului culminează în pretinderea ministerului înainte de revizuire. Imperatul Austriei nu poate aplacida unu ministeriu unguresc parlamentar fără de periclitarea păcei interne și chiaru și a durabilității imperiului. Hirnök e de convingerea, ca la casu candu aru și de lipsa a se face o nouă provocare la popor, scaunele din casă deputaților s'ară ocupă de astfelii de legislatori, cari nu aru să intru nimică atât în privința inteligintei cătu și a patriotismului inapoi a celor de acum și carii aru ascură autonomia tierii fără ministeriu și o aru aduce în armonia cu constituționalismului imperiului. Aru trebui să fie cineva orbitu de totu, că să nu vadă la spatele venerației, credinței și pietăției și alternativă de atâtea ori repeta.

Proiectulu de adresa cetatu în siedintă din 8 Iunie, 1866 a casei reprezentanților Ungariei.

Innăltate Imperiale și Rege!

Cu omagiala supunere aducem M. Tale sinceră multiamita pentru acele cuvinte parintesci, prin cari Maj. Ta te indurasi a deschide dietă de satia. Aceste cuvinte inca dovedescu aplecarea constituționale a M. Tale de a dispune asupră sortii poporului. Sele nu numai prin propriă potere de domnitoriu, ci, într-auguste staruintie îndreptate spre fericirea tierilor Sele, a chiama și poporele inse-si ca factori la colucrare.

Cu multiamita recunoștemu intelepciunea de Domnitoriu a M. Tale, carea voiesce să pună capetu situării amortitorie ce ne apăsa de mai multi ani. M. Ta conchiamasi dielă tierii noastre, ca națiunea se poate exercita iarasi dreptul seu constituțional legelativu și să poată colucră în interesul comune al Imperiului și al patriei. M. Ta respinsesi cu resoluție stricătoare a teoriei a espirării dreptului carea înneță totă increderea și în contră acestei aleseși de punctu de manecare sanctiunea pragmatică ca baza dreptului de comun recunoscută. M. Ta ne asură pregaratiosu, ca deplină integritate a coronei ungurescă se va sustine nevătămată. M. Ta facusi astfelii cu putință, ca noi scăpati de cele mai grele ingrijiri, cu cugetu mai impacatu și cu sperare la rezultat favoritoriu sa ne potem apucă de vindecarea grelelor noastre necesarii.

Amenințarea noastră suorunarie greutățile missiunei noastre celei însemnate. Scim, ca în vieti a poporului suntu tempuri critice, cari au incurgere decidatorie nu numai asupră sortii cetățenilor singuratici, ci și asupră întregu viitorului națiunei, ba chiaru și asupră existenție sele. Pote fi, ca și noi stăm acum față cu asemenea tempuri.

Dupa straformarea esențială, prin carea trecu constituția ungară în an. 1848, impacarea intereselor diverginti aru fi fostu cu anevoie inca și întru impregiurări mai pacinice. Spre consolidarea straformării se recereau tempuri pacinice, - în cursul acestor aru fi potutu face judecată dréptă asupră vitalității (poterii de viață) tuturor partilor noui sistem. Insa, tristele intemperii următe cu repediune intrerupseră prea de tempuri activitatea noastră constituțională și ne impedeceara de a încheia lucrarea inceputa, a îndreptă smintelele și a indeplini scaderile.

Scăderile legilor existenti vieti le descopere. Numai experiența scăsa din viață poate conduce cu securitate la acele mijloace prin cari se poate vindecă reulu. Năue sărtea nu ni dede tempu spre acăstă, pacinică desvoltare a straformării fu impedecata și septă spredice ani fusera smulsi din viață constituțională a națiunei. Tempul înainta, impregiurările se incurcă și noi fuserămu condamna la nelucrare; la nelucrare chiaru atunci, precandu activitatea constituțională era mai de lipsa. Ceea ce în decursul acestor septă spredice ani aru fi fostu lesne de a îndreptă și de a indeplini treptă, va fi mai cu anevoie, cu multu mai greu și le repara acum totă deodata, mai vertosu după totă intemperie de atunci.

Dar prăinătul cuvenit de tronu au delaturat multe pedecee și prin acăstă nă-a datu iarasi increderea și sperarea, ca intelepciunea și simtiemantul constituțional alu M. Tale ne voru sprințină în lucrul celu greu. Noi, în conștiința detorintiei noastre de cetățeni, vomu sărni, că voința constituțională a Imperatului și dreptele dorintie ale națiunei sa se poate realiza în deplină armonie și unitate.

M. Ta în p. n. cuvenit de tronu alegendu de punctu de manecare sanctiunea pragmatică, ca baza dreptului de comun recunoscută, atunci p. n. atenție năi intors'o numai spre ună parte a ei, ci recunoștești totodată pregaratiosu, ca amintită lege fundamentală au asurătă autonomia publico-politică și administrativa a Ungariei și a partilor impreunate cu dens'a. Eara [restringerea legale și ratiunabile a cestei autonomie M. Ta o vedi și repusă singura întru aceea, ca aceea sanctiune pragmatică au asiediatu

unitatea nedespartita și nedesbinata a tierelor de sub sceptrul dinastiei M. Tale și prin acăstă starea de potere mare a completului (totalității) acelora-si“

Candu s'a încheiatu sanctiunea pragmatică unu scopu principale din partea domnitorului au fostu: ca la intemperie candu s'ară stinge partea barbatăscă, sa asecureze tronul și pogoritorilor din lini'a femeiescă; iara din partea națiunei (a tierii) ca la acăstă intemperie în lini'a femeiescă acum desemnata sa-si alăga înainte nouă dinastia regescă, și astfelii sa incungiure miscamintele adeseori periculose ale liberei alegeri. Insa atâtă staruintă Domnitorului cătu și a tierii su totodata îndreptata, ca tierile și provinciile nedespartite și nedesbinute impreunate în posesiunea unui Domnitor comune de după ordinea succesiunii, cu poteri unite sa poată rezista mai usioru și mai securu tuturor inimicilor lăintranii și estrani. Acăstă securitate comună fusese dar alu doilea scopu principale alu sanctiunei pragmatische.

Cursulu tempurilor au și justificatu deplină acăstă prevedere. Ca-ce de nu se asiedă atunci sanctiunea pragmatică, de nu o primă Ungaria la an. 1723, acele tieri și provincie, cari de atunci sub unu domnitoriu, aperandu-se imprumutatu, se sciura sustină și întru cele mai mari pericile, ba sporire în potere și potestate; stinându-se preste septă spre diece ani partea barbatăscă a casei Absburgice, de a buna semă devenindu în poterea mai multor domnitori, s'ară fi desbinut de multu.

Noi dara, cari ne tăinem strinsu de totă punctele sanctiunei pragmatische, nu potem vră: că unu scopu principale alu acelei, securitatea comună, sa fie neacesibila; nu putem vră: ca aceea sprigionă, care nă-o intindem și o acceptă unii dela altii în interesul acelei securități, sa incete de a fi tare.

Afara de aceste scopuri principali mai cuprinde sanctiunea pragmatică inca și o idee fundamentală, asemenea ponderosa și esențială și carea nu se poate delatură nici desparti de celelalte; eara acăstă e condițiunea impreunată cu primirea sanctiunei pragmatische, ca autonomia publico-politică și administrativa a Ungariei sa se sustina nevătămată. — După dura M. Ta în cuvenitul de tronu recunoscusi pregaratiosu și acăstă esențială ideea fundamentală a sanctiunei pragmatische și voiesci a padis sanctiunea pragmatică întră totă estinderea ei și întră totă părțile ei: cu venerație și cu cea mai mare plecare primim și noi că punctu de manecare acăstă basă de comună recunoscută; și întră totă proiectele noastre vomu sănătatea continuă imprumutatele drepturi și detorintie asiediate într-ens'a.

Dela încheierea sanctiunii pragmatische au trecutu aproape unu secolu și jumetate, și în cursul acestor tempuri, chiaru și între cele mai periculose lupte imperiale au scutita fără că sa fia fostu de lipsa a se vătăma autonomia și nedependența legală a Ungariei. Scim ca referintele de potestate a statelor europene s'au schimbăt multu de atunci; insa nici schimbările aceste nu facu neposibile ca de o parte securitatea imperialei, de alta parte autonomia noastră constituțională sa subsiste a lăturea. Suntemu convinsi ca aceste două idei nu suntu contrarie ună altrei și nu va fi de lipsa a sacrifică ună pentru cealaltă. — Missiunea noastră e, ca amendoue aducandu-le în consonantia, sa le sustinem dimpreuna. Căci în privința referintelor noastre de statu sanctiunea pragmatică e unu tratat fundamentală serbatorescu; dar totodata e cea mai tare legatura, care, prin persoana domnitorului comune și prin ideea comunei aperării impreună totă tierile de sub sceptrul M. Tale. Deci, desfintarea sanctiunei pragmatische, său desbinarea în ori care parte a ei, după dreptu aru fi o relație, iara politicescă aru potă deveni pericolosă.

M. Ta a-i recomandatui dietei noastre de propuseliune intăia: determinarea asupră consuatuirei și pertratrării afacerilor comune ca celelalte tieri ale imperialei și a-i declaratui în cuvenitul de tronu: „ca existența afacerilor comune se află ce e dreptu inca în sanctiunea pragmatică, dar impregiurările esențiale schimbăt în modul pertratrării aceloră-și pretindu schimbare esențiale, mai verosu pentru cuvenitul, ca M. T. indiestrasă cu drepturi constituționale și celelalte tieri: deci întră pertratrarea afacerilor comuni, influența constituțională a acestoră nici decât nu se poate delateră.

Recunoștemu: ca există referintie de acele cari interesă Ungaria de comună cu celelalte tieri de sub sceptrul M. Tale și stăruintele noastre voru fi îndreptate ca spre asiedierea și modulu pertratrării acestor referintie sa se statorăscă astfel de determinații, cari sa respondă scopului fără de a periclită autonomia noastră cea legitima. Prin urmare, ne vomu apucă fără amanare de lucrarea unui proiectu asupră acestui obiectu.

Cea mai curată bucuria și deplina mangaiare ne da acea inteleptă și dréptă resoluție a M. Tale prin care voiesci a guverna pre cale constituțională totă tierile și provinciile-Ti supuse. Libertatea cetățenescă e o vistieră (tesaur), carea nu scade, nici slăbește deca și altii o câștiga; ba asemenea stare publico-politică adeseori apropia mai tare în sentințe poporele, delatura felurite instrânră, neincredere și amarâciuni. — Libertatea constituțională a tuturor tierilor M. Tale, noi o privim că sprijonă libertății noastre proprii; căci nu potem crede, ca poporele aceloră tieri să

dorésca astfel de constituione, carea sa faca neposibile (sa nemicăsa) esistintia autonomiei nóstre constituionali si a nedependintiei nóstre celei legiuite, din secole esistatoria si asecurata prin sanctiunea pragmatica.

Luá-vomu dara in socotintia, ca M. Ta indiestrasa cu drepturi constitutionali si tierile-Ti cari nu se tinu de corón'a Ungariei, si precum enunciasemu in umilita nostra adresa din an. 1861. „vremu contactul cu ele, că cu poporele constitutionale, si că natiunea autonoma libera cu alta natiunea autonoma libera padindu atatú nedependintia nostra cátu si a loru.“

Cari sa fia formele constitutionale ale acelorui tieri? Pre ce baza sa se regulede referintele loru intre sine? — in asta privintia nu ne potem enunciá; pentru ca aceasta afacere se tine eschisiv de ele si de M. Ta, iara noi n'avem nici unu dreptu de a ne amesteca intr'ens'a, numai dorintia nostra o potem descoperi: ca adeveratul constitutionalismu sa devina cátu de curendu fapta, atatú in patria nostra cátu si la acelea, intru acestu casu apoi precum descoperi in umilita nostra adresa din an. 1861 „ceea ce ni este iertatu a face, si ceea ce potem fára de vatemarea autonomiei nostre si a drepturilor nostre constitutionali, chiaru si preste marginile strinsei detorintie dictate de lege, suntemu gat'a a face pre basa ecuitatii, din respecte politice, pentru că sub greutatea sarciniloru agramadite prin procedura sistemului absolutu sa nu se ruineze bunastarea loru si dimpreuna cu ea si a nostra si pentru că stricaciósele urmari ale greleloru tempuri decurse sa se delature atatú dela noi cátu si dela ele.“

M. Ta te indurasi a ne tramite diplom'a din 20 Octobre 1860 si patent'a din 26 Fauru 1861 provocandu-ne prégratiosu, ca „aceste resolutioni ale M. Tale sa le pertratámu in spiritulu celu impaciutoriu alu ecuitatii, si de cum-va temerile nostre escate in asta privintia nu s'aru pulé risipi, numai atare proiectu modificatu sa substerne, care sa se potea uni cu conditiunile vitali ale imperatiei M. Tale.“ Descoperisi M. Ta totudeodata si acea firma convingere, ca „comuna pertratare constitutionale a afaceriloru comune prescrise in diplom'a din Octobre s'au prefácutu in esigintie nerefusabili ale unitatiei si poterei imperiului, căror'a ori ce altu respectu trebuie sa ceda.“

Asia e Majestate, noi amu cumpenitul aceste döue acte imp. in spiritulu pacicu alu ecuitatii. Nu negámu imposantia insemnatate a diplomei din Octobre, incátu Majest. Ta prin aceea Ti-ai asecuratu popórele solemnu, ca in viitoru doresci a le guverná in modu constitutionale. Acesta diploma e piétr'a fundamentala a constitutionismului generale in acele tieri ale Majestatii Tale, cari nu se tinu de corón'a Ungariei.

Insa constitutionea nostra nu-si trage originea dela diplom'a din Octobre; ea e coetana cu esistintia natiunei, si s'a desvoltatu din vietiua natiunei. Drepturile potestatiei regesci, cari in Ungaria totudeun'a au fostu tinate de sante se baséza pre constitutione. Natiunea magiara si-alese odinióra regii sei pre lângă garantarea sustinerei constitutionei; pro lângă accia-si garantia au fundatul dreptulu de successiune alu pré inaltei case domnitore austriace, atatú pentru partea barbatésca, cátu si — cu apunerea acesteia — pentru partea femeiesca, cu voia libera si ne silita de niminea, si aceasta garantia domitorii nostri cu tote ocasiunile incoronárei o au reinnoitu in diplomele loru inaugurale.

Candu Majestatea Ta Te-ai determinatu pré gratiosu in 1860, ca in viitoru Vei abdice de sistem'a guvernárei absolute; amu speratu cu securitate, ca constitutionea nostra, care de jure esistá, insa de facto era suspensa, iara se va restituí, si pe basea acelei'a Majestatea Ta Te vei indurá a mijloci pe calea ordinaria a legelatiunei strâmutarea, ce aru fi de lipsa in un'a séu alta parte a legilor nóstre. Sperarea nostra insa nu s'a realizatu. Drepturile constitutionale ale Ungariei garantate cu solemnitate, s'au delaturat si diplom'a din Oct. inainte de tote a octroatu pentru totu imperiului constitutione care s'a estinsu si preste noi. In acestea constitutione octroata s'au strapusu acele drepturi esentiali ale Ungariei cari natiunea magiara, dupa constitutionea avitica in privintia patriei proprie, le-a eserceatu insa-si si cari nici odata n'au statu in contrastu cu deplin'a siguritate a monarchiei, ci totudeun'a a promovatu esentialminte sustinerea acelei'a.

Dupa ce insa Majest. Ta nu voiesci a câstigá acestei diplome validitate prin octroare, ci o a-i comunicatu cu diet'a nostra „s pre cumpenire matura, consultare cu petrundere si primire pre cale constitutionale“ lâcemu despre modulu originei ei, ce se contrarieza cu constitutionea nostra. Ce se atinge insa de cuprinsulu ei, o amu luate la desbatere serioasa, si neamu convinsu deplinu: ca acea cercuscriere a afaceriloru comune, care o indica diplom'a acesta, in multe trece cu estinderea sea peste marginile sanctiunei pragmatice, si detrage multe dela legelatiunea patriei nostre, a căroru detragare garantia deplina a scopuriloru enunciata in sanctiunea pragmatica chiaru nu o pretinde. Dupace insa punctulu nostru de pornire e acel'a-si, pre care Majestatea Ta că pre o basa de dreptu recunoscuta de amenda părtele l'ai desemnatu că punctu de manecare: ne dechiarámu cu incredere sincera Maiestatiei Tale, ca prin primirea reguleloru si

principieloru diplomei acelei'a, amu atrage asupra-ne nimicirea constitutionei, autonomiei constitutionali si a nedependintiei nostre legali. Mai pre largu si mai cu de amenuntul pentru tote aceste, vomu desvoltá causele si párerile nostre in proiectul, care-lu vomu asterne Maiestatiei Tale in privintia detiermarirei si tratárei (manuirei) relatiuniloru comuni.

Dreptu ca patent'a din 26 Febr. s'a făcutu pre basa diplomei din Octobre, insa ea s'a estinsu in mare mesura peste marginile acelei'a. Nu a crutiati nici chiaru drepturile si interesele acele deosebite ale tieriloru, cari nu stau in opusetiune cu scopurile si cu interesele adeveraturi comune. A fostu indreptata mai multu spre contopire decatú spre unire; si din acesta causa nu s'a putut realizá dorirea aceea parintesca a Maiestatiei Tale, ca libertatea constitutionale a tieriloru singuratrice a Maiestatiei Tale — fiindu asigurata pentru totudeun'a prin insotirea interna a popóreloru acelor'a — sa se potea desvoltá pe basa solida. Nu s'au potutu realizá nici aceea, ce accentueaza si sanctiunea pragmatica, liniscirea si unirea sincera a spiritelor. Esperintia de patru ani au arestatu in urma, ca constitutionea, ce se cuprinde in patenta, nici n'au linisit popórele, nici nu s'a potutu executá in pracie.

Fatia cu noi insa, acesta patenta a fostu o espressiune mai aprisa si mai agera a teoriei espirárei de dreptu. Candu Ungaria, prin primirea sanctiunei pragmatice, a făcutu eu potintia ca tote tierile de sub cas'a domnitore, si pre venitoriu sa ramana sub acelasi domnitoriu, si cu poteri unite sa-si apere si sustina securitatea comuna: a buna séma nu eu avutu intentiunea, ca acesta unire candu-va sa potea duce inca si spre contopire, ba in insa-si sanctiunea pragmatica s'a contractatu expresu nevatomarea autonomiei constitutionale si nedependintiei legali a tieri. Dar primirea patentei din Febr. inca aru mai ingreuná pericolul, ce ni laru aduce diplom'a de Oct. prin cercuscrierea afaceriloru comune, ce a trecutu preste marginile dreptului si a necessitatii.

Dupa intielesulu acestei patente multe obiecte de dreptu publicu fara de nici o restrangere in totu cuprinsulu loru s'au tinutu de cerculu unei atari corporatiuni comuni legislative, in care reprezentantii Ungariei, fiindu mai putini la numeru, in tote cestiunile aru si depinsu dela majoritatea reprezentantiloru celoralte tieri, si in modulu acesta acelle interese ale nóstre de cari s'a ingrigitu mai nainte legelatiunea nostra propria, aru si fostu subordinat intereselor celoralte tieri. Acesta subordinatiune s'aru si estinsu adeseori si preste atari interese, cari nu s'aru si decisu din punctu de vedere comunu, ci pentru binele tierelor ce suntu in majoritate, cu nedrépt'a nostra dauna. Ba dupa ce afacerile prea ponderóse, desemnate de comuni, stau in mai mare séu mai mica legatura mai cu tote obiectele rezervate legislatiuniloru singuraticelor tieri: s'aru si potutu escá adese atari abateri ba si greutati, cari aru si servit de causa séu pretestu pentru legelatiunea comuna de o autoritate mai insemnata, ca acésta sa-si estinda poterea si cu tempu sa tragă la sine partea cea mai mare a potestatii legative.

Ce se tine de administratiunea publica, patent'a din Fauru in privintia Ungariei puse cele mai insemnate ramuri ale ci in man'a unei corporatiuni de amplioati cu totulu neatarnatorie dela guvernulu nostru, precandu pártele celelalte ale administratiunei s'au tinutu de guvernulu ungurescu. Prin urmare pre acela-si teritoriu, preste aceea-si civi a constituita döue potestati administrative cu totulu diferite un'a de alt'a. Pote-se si numai cugeta in unu statu constitutionalu o asemenea administratiune dupla, fara frecari infinite si incurare continua? si nu e intemeiata ingrigirea, ca in urma se va stagna administratiunea, séu cea mai tare va trebui sa absorba pre cea mai slaba? A primi o atare anulare a constitutionei nostre si a guvernárei nostre interne de sine statotarie, ne opresce detorintia nostra cetatienesca cea mai santa.

Noi suntemu convinsi ca interesele Ungariei diacu la inim'a parintesca a M. Tale. Si n'oue ne diacu la inima aceste interese, pentru ca de acele e legata fericirea patriei nostre. Insa avem credint'a firma, ca intre interesele bine intielesale Ungariei unulu din cele mai ponderóse este aperarea independintiei nostre constitutionale, care noi dupa cum s'a desfasuratu in préumilit'a nostra a-dresa din anulu 1861 nu trebuie sa-lu perdemu din vedere.

Mai, Ta insu-Ti doresci ca deliberatiunea acestei cestiuni sa fie basata pre intielegere reciproca, cu putintia este insa a spera intielegere reciproca la o otarire, carea precandu unei tiere in da libertate constitutionala, celelalte i rapese constitutiunea s'a care a custatu de seculi si atatú de desu s'a asecuratu sebastatoresce? Putere-aru acésta uitá dreptulu pierdutu? si ceea poté-s'aru bucurá cu inima linisita de constitutionea s'a castigata in modulu acesta?

Sa Te induri deci Mai. Ta a ne concede, ca sa urmámu mai bucurosu acelei indegetári a cuventului de tronu, care cu referire la diplom'a din Octobre si patent'a din Fauru ne indreptá intr'acolo, ca déca nu s'aru poté imprastiá ingrigirile ce se ivescu in privintia acesta „sa asternemu Mai. Tale numai atari propusetiuni de straformare, cari si potu aduce in consunantia cu conditiunile vitali

ale Monarchiei." Noi ne-amu declaratu inca in adres'a nostra din 1861, ca nu voim sa punem in periculu monarhia. Departe de noi si acum o atare tendintia, si fiindca dupa convintia nostra e cu neputintia, a aduce in consonantia diplom'a din Octobre st patent'a din Fauru cu conditiunile vitali ale patriei nostre: asa vomu starui a astern'e Maiestatii Tale propusetiui, cari voru fi apte atat' a pastrare independentia nostra constitutiunale, catu si a corespunde conditiunilor vitali a le monarchiei.

(Va urm.)

In cestiunea ortografiei romane.

Scotemu din Foi'a Societatii pentru lit. si cult. romana din Bucovina urmatorele sre interesante pentru totu romanulu.

"Intempinamu in buletinulu instructiunei publice din Bucuresci o impartasire forte interesanta in caus'a vitala a literaturi romane, adeca a unificarei ortografiei lor. Mai intai se recunosc acolo necesitatea urgenta a acestei, se aplauda incercarea intreprinsa de catra societatile fratilor din Aradu si Bucovina. Dar succesulu dorit — inca nu se asculta. De ce? Pentru lips'a participarei majoritatii romanilor prin neaparat'a representare a tuturor tierilor romane. „Ei bine“ urmeaza articolul „in fati'a acestoru lipse si neajunsuri, guvernamentul tieri libere a Romanilor, are o missiune si o datorie de implinitu. Elu poate face aceea ce lips'a de mijloce si alte circumstari nu permitu sa faca societatile limbistice din Austria.“ „Si caci avemu fericirea a anunca Romania ca nu va trece multu pana sa avemu in Bucuresci o Societate pentru regula re a limbii romane, societate, carei'a nu-i va lipsi nici elementele si luminile din tote partile, unde mana lui Ddieu a semanatu sementia romana.“

"Statutele provisorie ale unei atare societati aflam a le-a si sanctiunatu guvernului si ca se facu preparative pentru convocarea ei la timpu oportunu.— V. A. U."

La dis'a: „si pentru lips'a participarei majoritatii romanilor ect. se face de mentiunat'a foya, din care estragemu acestea, urmatoreea reflexiune :

La acest'a trebuie numai sa repetam ceea ce este tuturor cetitorilor foilor romane din Austria bine cunosutu, cumea atat' Sotietatea literarie din Aradu catu si aceea din Bucovina suntu departe de o asemenea pretensiune nejustificabila si cu totulu contraria scopului lor, — adeca de a octroa tuturor romanilor oresi- care ortografia, care aru fi de societatile nostre singure stabilita. Din protiva; cele doue dintai au esprimat in publicu cu tota caldur'a dorint'a, de a se insoti si principatele prin bun a si liber'lor plecare la lucrarile comisiunei filologice, ce are a se compune de ablegatii trustelor Sotietati literarie din Austria, — neierandu-le priviri politice pe aceste Sotietati ca atare, a adresar invitari speciale preste otara. Vedi „Foi'a Societatii din Bucovina" nr. 7 din lun'a Iuliu 1865.

Ne pare reu ca spatiul si impregurările politice nu ne permitu si noue a reproduce si celealte dise de acolo in privintia unificarei ortografiei si ca nu putem sa ne indreptam atentiunea mai de aproape asupr'a acestei teme momentosae.

Varietati.

— Alegerea P. Iosifu Baracu de Protopresbiteru alu Brasovului I este, dupa cum aflam, dejă definitiv intarita.

— Primraru inca doue fascioare din tesaurulu de monumente alu Dlui Papiu Ilarianu, un'a pe lun'a lui Aprilie si alt'a pe lun'a lui Maiu a. tr. Cea dintai cuprinde: I. Gorecki, resbelulu lui Ion Voda cu Selimu 1574; II Lasicki, intrarea pulonilor in Moldavia cu Bogdanu voevodu 1572; III Portretele lui Georgiu Stefanu, si Constantinu Sierbanu W. litografate. Cea din urma: I Lasicki, intrarea polonilor in Moldova cu Bogdanu Voievodu 1572; II Paaprocki, despre Ioann Voda, editiunea germana dela 1576; III I. H. Kirchbach, Ivonias; IV note. —

— „Familia" nr. 3 are urmatorulu cuprinsu: Portretul si biografi'a dlui H. Grandea. — Din'a codriloru, poesia de H. Grandea. — Geniulu lui Stefanu celu mare. — Hora si Closca de A. Papiu Ilarianu. — Soveniri si impressiuni de caletoria de Arone Densusianu. — Palatulu de aur a lui Nero cu ilustratiune. — Fat'a capitanolui novela rusasca de Puskinu. — Ce e nou? Literatura si arte. — Gacitura. — Pe invelitor: Corespondintie din Deiu, Segedinu, Oradea-mare, Turda. — Din strainetate. —

„Die Zukunft"

unic'a foya pentru interesele romane si slave, care apare in Vienn'a ca foya de in limba germana, — se recomanda patriotilor romani spre caldur'os'a-le imbratisiare.

„Die Zukunft" aduce in causele Romanilor corespondintie originali din Transilvania si Ungaria iara cu deosebire dela diet'a din Pest'a.

Publicarea

Sumelora incurse la fondulu Asoc. dela siedint'a Comitetului Asoc. tinuta in 2 Ianuariu pana la siedint'a din 6 Fauru a. c.

1) prin D. protop. si Colectoriu alu Asoc. tranne Ioane Tipciu'sa tramsu la fondulu Asoc. ca taxa de m. ord. rest. pre anulu 186 $\frac{1}{2}$ sum'a de 10 fl. v. a si anume: a) dela D. parochu in Sabesiu Nicolae Lazaru 5 fl. v. a. b) dela D. George Munteanu proprietariu in Calnicu 5 fl. sum'a 10 fl. v. a.

2) Dea dreptulu la cassa Asoc. au incursu urmatorele sume: a) dela D. advocat in Sabiu Dr. Ioane Nemesiu taxa de m. ord. pre anii 186 $\frac{1}{2}$, 186 $\frac{5}{6}$ 10 fl. v. a. b) dela D. locotenente supremu Nichita Ignatu taxa de m. ord. pre an. 186 $\frac{5}{6}$ si pentru 1 exemplariu din actele adunarilor gen. III III IV. 6 fl. v. a. sum'a incursa la cas'a Asoc. 16 fl. 30 xr. v. a.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne romane.

Sabiu in 6 Februarie 1866.

PUBLICAREA

colectelor pe sem'a zidindei biserici gr. or. din Mercurea dela 22—10-a Iuliu 1865 incoc.

Dela DD. Ilie Plesiu din Rodu 35 f. D. Prot. Ioanne Metianu 10 f. Dn'a Mari'a I. Metianu 10 f. Dn'a Mari'a B. Metianu 10 f. D. Parochu Ioann Comsi'a 5 f. Dn'a Stan'a I. Comsi'a 1 f. D. Mironu Moldovenescu 2 f. Dn'a Alesandr'a M. Moldovenescu 50. xr. D. Iosifu Pascariu 2 f. Mari'a R. Voiculetiu 50 xr. D. Ioann Iaju Jude com. 1 f. 50 xr. Efremu Pandrea 3 f. Nicolau Pascu 50 xr. Aldimiru Badiu 40 xr. Vladu Strevoiu 40 xr. Aldulea Metianu 60 xr. Andreiu Danu 40 xr. dela Comun'a Zernesti 5 f. 33 xr. Ilie Sufana din Poiana 79 f. 33 xr. dela Comun'a Rothbau 1 f. dela Comun'a Presmaru 84 xr. dela Comun'a Martoniusu 3 f. 72 xr. dela Comun'a Bod'a 4 f. 19 xr. dela Comun'a Bretica 4 f. Dlu Popopu Ioane Petricu 2 f. 25 xr. Sum'a 278 f. 33 xr. v. a.

Pentru care marinimoze binefaceri si esprima cea mai caldura recunooscinta

Representanti'a comunei bisericesci gr. orientale din Mercurea.

Mercurea 14/2 Fauru 1866.

Nr. 7—1

EDICTU

Ioann Nanu din Selisce, Scaunulu aceluiasi nume, in Transilvania, carele de optu ani au lasatu pre Soci'a lui legiuita Maria nascuta Ioann Salomie totu din Selisce, fara a se sci loculu petrecerei lui se provoca prin acest'a, ca in temeu de unu anu dela datulu de fatia, cu atat'a mai vertosu sa se infatisieze inaintea forului matrimoniale subscristu, cu catu la din contra processulu matrimoniale asupra-i pornitu se va otari si fara de elu dupa prescrisia Canoneloru S. biserici resaritene.

Sabiu 1 Fauru 1866.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tract. protop. alu Sabiuului Ioann Hannia Protopopu.

Nr. 5—3

EDICTU

Mari'a Teodoru Iorg'a din Rotbau in districtulu Brasovului, in Transilvania, care de 11 luni au parasit u necredintia prelegiuifului ei barbatu Petru Rusu, si pribegesce in lume, se provoca ca in terminu de 3 luni sa se infatisiedie inaintea subscrisului forului matrimoniale, caci la din contra, procesulu divorzialu asupra-pornitu, se va decide si fara dens'a, in intielesulu prescriseloru S. S. canone bisericesci.

Brasovu in 22 Ianuariu 1866.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractul protopopescu alu Brasovului II.

Ioann Petricu Protopopu.

6—2

Concursu de licitatiune.

In 12 Aprile 1866 st. n. la 10 ore ante amedi, se va tine in curtea metropolitana din Blasius, minuend'a licitatiune pentru cladiru unui podu de lemn peste tirnav'a mare, tinatoriu de Domnului archiepiscopescu.

Computulu speselor de didire — Iuandu afara materialulu de lemnu nelucratu, care se va prestare de catra curte — face 8430 fl. v. a. —

Concurrentii P. T. Domni maestrii de didire, pe langa depunerea vadiului de 10% — cu ocasiunea licitatiunei tinende, au de a produce documentele despre scientia architecturei, si unu document legalu despre cautiunea de 8430 fl. v. a. —

Planulu, Computulu si celealte conditiuni se potu vedea la tota un'a ora in Cancelari'a Provisoratului subscrise.

Provisoratulu Metropolitanu.

Burs'a de Vienn'a.

Din 5/17 Februarie 1866.

Metalicele 5%	62 05	Actiile de creditu	148 40
Imprumutulu nat. 5%	65 5	Argintulu	101 40
Actiile de banca	749	Galbinulu	4 89